

Usage of de Bono colour hats in the elementary school education process

Oksana Nifatova¹, Halyna Bilova²

Department of preschool and elementary education,
Sevastopol Municipal University of Humanities, UKRAINE,
AR of Crimea, Sevastopol, emb.Kornilova, 1
¹E-mail: surena-ks@rambler.ru
²E-mail: belova_galina@bk.ru

The article reveals aspects of interactive technology usage – Edward de Bono colour hats method, which enhances effective thinking in the process of education of both children and adults. Herein the principle of how the method works is explained, features of colour hats usage as well as the color hats themselves are described. The importance of the method in teaching practice is described. The attention on the creative process is actualized. It is also mentioned in the report that the idea of parallel thinking - constructive, in which different views and approaches do not contradict but coexist, is the basis of 'Six Hats' method. This method enables one to structure and make effective any mental activity, both personal and collective, in different spheres and on different levels.

The main difficulties in solving practical tasks are revealed: a tendency to react emotionally, what determines the subsequent behaviour; feeling of uncertainty; the simultaneous performance of several actions - namely, the keep information of task's, to be logical, to make sure that our interlocutors are logical, to be creative, to be constructive.

Six Hats method is a simple and practical way to overcome these difficulties by dividing the process of thinking into six different modes, each of which is represented by a colour hat. There are six hats, thus there are six various ways of thinking. Yes, in a white hat a person impartially analyzes facts and figures, then he/she puts on the black one and everything is coloured in a negative light. Here comes the yellow hat – a person tries to find positive sides of the problem. Wearing a green hat, the person generates new ideas, and in a red one he/she reacts emotionally. Finally, in a blue hat the results are summed up.

With this method you can learn how to handle in turns different aspects of thinking.

*Переклад виконано в Агенції перекладів PIO
www.pereklad.lviv.ua*

Використання кольорових капелюхів Е. де Боно у навчальному процесі початкової школи

Оксана Ніфатова¹, Галина Білова²

Кафедра дошкільної і початкової освіти, Севастопольський
міський гуманітарний університет, УКРАЇНА, АР Крим,
м.Севастополь, наб.Корнілова, 1
¹E-mail: surena-ks@rambler.ru
²E-mail: belova_galina@bk.ru

*У доповіді висвітлено аспекти використання методу
кольорових капелюхів Едварда Боно у навчальному
процесі початкової школи.*

Ключові слова: Едвард де Боно, метод, кольорові
капелюхи, навчальний процес, початкова школа.

I. Вступ

У новітній педагогічній науці, а особливо у дидактиці початкової школи існує велика кількість сучасних педагогічних технологій, створених для ефективного досягнення цілей навчального процесу школи I ступеня. Однією із цікавих інтерактивних технологій, яку можна використовувати у процесі навчання молодших школярів є метод кольорових капелюхів Едварда де Боно, один із найвідоміших дослідників механізмів творчості. Вчений-дослідник розробив метод, що допомагає ефективному мисленню в навчанні і дітей, і дорослих. «Шість капелюхів мислення» — саме так він його назвав.

II. Сутність методу

Метод шести капелюхів дозволяє структурувати і зробити ефективнішою будь-яку розумову роботу, як особисту, так і колективну, в найрізноманітніших сферах і рівнях. На особистому рівні це можуть бути, наприклад, важливі листи, статті, плани, вирішення проблем. В індивідуальній роботі - планування, оцінка чого-небудь, дизайн, створення ідей. У груповій роботі - проведення зустрічей, знов-таки оцінка й планування навчання.

Методика використання кольорових капелюхів дозволяє впорядкувати творчий процес за допомогою надягання одного з шести кольорових капелюхів. В основі «Шести капелюхів» лежить ідея паралельного мислення. Традиційне мислення засноване на полеміці, дискусії й зіткненні думок. Однак при такому підході часто вирає не краще рішення, а те, що більш успішно просувалося в дискусії. Паралельне мислення - це мислення конструктивне, при якому різні точки зору й підходи не зіштовхуються, а співіснують.

Звичайно, коли ми намагаємося думати над практичним завданням, ми зіштовхуємося з декількома труднощами. По-перше, ми часто взагалі не схильні думати над рішенням, замість цього обмежуючись емоційною реакцією, що визначає наше подальше поведіння. По-друге, ми відчуваємо невпевненість, не

знаючи, із чого почати й що робити. По-третє, ми намагаємося одночасно втримувати в розумі всю інформацію завдання, бути логічними, стежити, щоб наші співрозмовники були логічними, бути креативними, бути конструктивними й так далі, і все це звичайно не викликає нічого, крім плутанини й сум'яття.

Метод шести капелюхів - це простий і практичний спосіб перебороти подібні труднощі за допомогою поділу процесу мислення на шість різних режимів, кожний з яких представлений капелюхом свого кольору. За допомогою цього методу можна навчитися оперувати різними аспектами мислення по черзі.

III. Шість капелюхів мислення у початковій школі

Останнім часом більше уваги приділяється розвитку мислення учнів початкових класів. Наголошується на тому, що необхідно спеціально вчити школярів уміння думати, озброювати їх знаннями про зміст і послідовність виконання розумових операцій; детально, глибоко розробляти рекомендації до формування і розвитку прийомів розумової діяльності (порівняння, узагальнення, класифікації тощо); враховувати рівень розвитку учнів щодо контролю їхніх навчальних досягнень і т.п.

У зв'язку з цим і виникла необхідність застосувати метод Едварда де Боно.

Е.Боно розглядає мислення в таких аспектах: критичному, конструктивному та творчому, наголошуючи на тому, що школа недостатньо приділяє уваги і часу для розвитку останніх двох аспектів мислення, не завжди враховує емоції, відчуття.

Асламова Т.А. пояснює детально назву методу. Загальновідомо, що стиль одягу багато в чому формує поведінку людини, логіку її вчинків, може диктувати певну лексику, жестикуляцію, міміку тощо. Змінюючи костюм, людина мовби одягає нову маску, змінює свою роль, іноді і характер. Яскравим прикладом такої залежності є головний убір. "Капелюх, головний убір блискуче впадає в око, роллю знаку, символу певної соціальної групи. В той же час капелюх легко надіти, змінити, скинути, а разом з ним й перемінитися".

Е.Боно пропонує використовувати для розумових операцій не капелюхи-символи соціальних ролей, а кольорові капелюхи, кожний з яких несе певні психологічні характеристики і символізує певний тип мислення.

Шість капелюхів – це шість різних способів мислення. Так, у білому людина неупереджено аналізує цифри і факти, потім одягає чорний і у всьому шукає негатив. Після цього настає черга жовтого капелюха - пошуку позитивних сторін проблеми. Надівши зелений, людина генерує нові ідеї, а в червоному може дозволити собі емоційні реакції. Нарешті, у синьому підводяться підсумки.

Висновок

Методика шести капелюхів являє простий, але ефективний метод, що дозволяє стати кращим мислителем. Він розділяє мислення на шість відмінних один від одного режимів, позначених капелюхами різного кольору. "Надягання" капелюха фокусує мислення, "зміна" капелюха змінює його напрям.

Вживання методу шести капелюхів в педагогіці має величезне значення для всіх учасників педагогічного процесу. Учням легше сприймати інформацію, перетворювати її, роблячи ефективним будь-який вид діяльності і розвиваючи в собі кращі якості особистості.

Використання методу "Шести різнокольорових капелюхів" дає змогу, з одного боку, узагальнити, систематизувати, збагатити їхні знання цікавою інформацією, а з другого — проводити міркування відповідно до типів мислення, що відповідають кольору капелюхів.

Література

- [1] Э. де Боно Шесть шляп мышления М: Попурри, 2006. – 208с.
- [2] Сухіна Л. Використання методу різнокольорових капелюхів Едварда де Боно під час вивчення величин/Л. Сухіна, О. Малєєва // Початкова школа, 2007, N 3. -С.30-31
- [3] <http://kolesnik.ru/2005/de-bono-six-hats/>